

πόσχομαι πλουσιωτάτην τὴν συνδρομὴν μου ὑπὲρ αὐτῶν. Θέλω ἡ ἀγαθοεργία μου νὰ ὠφελήσῃ πρὸ πάντων τοὺς παλαιούς ὁμοιοπαθεῖς μου. Ἀλλὰ καταστήσατέ μου δυνατόν νὰ ἀγαθοεργήσω καὶ εἰς μεγαλειότερον κύκλον. Μία λέξις σας ἀρκεῖ νὰ μοῦ ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν μου. Εἴπετέ τὴν αὐτὴν τὴν λέξιν! Φανήτε ἐλεήμων... δίκαιος. Πιστοποιήσατε ὅτι ἐθεραπεύθη, ἢ, ἂν δὲν ἐπιτρέπῃ τοῦτο ἡ συνείδησίς σας, δηλώσατε τοῦλάχιστον ὅτι εἶμαι ἀβλαβής, ἀκίνδυνος. Καὶ εἶμαι, κύριε διευθυντά... τὸ γνωρίζετε. Ἐλεήσατε δυστυχῇ ἄνθρωπον, ὅστις ἐπένθησεν ἐν ἀθλιότητι τὰ ὠραιότερα τῆς ζωῆς του ἔτη, ὅστις οὐδέποτε ἠθέλησε τὸ κακόν, οὐδὲ εἶναι κακός.

Οἱ ὀφθαλμοί μου ἦσαν γεμάτοι δάκρυα, καὶ ὁ διευθυντὴς ἦτο βαθύτατα συγκινημένος.

— Θὰ κάμω διὰ σᾶς ὅ,τι δύναμαι, εἶπε.

Μετά τινος ἡμέρας μ' ἐπισκέφθησαν δύο ξένοι ἄνθρωποι. Ἐγνώρισα εὐθὺς ὅτι ἦσαν ἰατροί, καὶ ἔλαβα τὰ μέτρα μου. Μετ' ἡρώτησαν περὶ πολλῶν πραγμάτων, περὶ τῶν σπουδῶν καὶ ἀσχολιῶν μου. Τοὺς ἔδωκα δὲ εὐγενεστάτην εἰς ὅλα ἀπάντησιν. Ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἠθέλησε νὰ μ' ἐρεθίσῃ, ὡς ὁ συνάδελφός του ἐκεῖνος πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, ἀλλ' ἐγὼ ἐνόησα τὸν σκοπὸν του καὶ δὲν ἔπεσα εἰς τὴν παγίδα. «Ἡμπορεῖ νὰ πλανῶμαι, ἀπήντησα εἰς τὰς χλευαστικὰς του παρατηρήσεις περὶ τῶν ἐργασιῶν μου· ἀλλ' ἡ πλάνη μου δὲν βλάπτει κανένα καὶ μὲ κάμνει εὐτυχῇ».

Μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησαν πάλιν οἱ δύο κύριοι, καὶ ὁκτῶ ἡμέρας βραδύτερον ἦλθεν ὁ διευθυντὴς μὲ πρόσωπον ἀστράπτον ἀπὸ τὴν χαρὰν καὶ μ' ἔδωκε τὴν ἄδειαν ὅτι ἤμην ἐλεύθερος.

— Σᾶς συγχαίρω, φίλτατε Κύριε Κλάσσεν· εἶπεν· ἐλπίζω δὲ καὶ εὐχόμαι ἐλικρινῶς νὰ χαρῆτε τὴν ζωὴν σας· πολλὰ ἔτη ἀκόμη. Θὰ ὑποβληθῇτε εἰς μερικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν θὰ σᾶς ἦνε διόλου ὀχληρά, καὶ σᾶς συμβουλεύω νὰ μὴ φέρετε ἀντίστασιν. Καλὸν θεωρεῖται νὰ μείνῃ διαρκῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας ὁ Φράντς, ὅστις πρὸ τοσούτων χρόνων σᾶς ὑπηρετεῖ καί, ἂν δὲν πλανῶμαι, σᾶς εὐχαρίστησε πάντοτε. Πρέπει δὲ προσέτι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ ἐμπιστευθῇτε τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας σας, ἥτις ἠῤῥησε σπουδαίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, εἰς ἀνθρώπους ἐμπείρους, ἱκανοὺς καὶ τιμίους. Σεῖς ἐγείνατε ἐντελῶς ξένος τῶν χρηματιστικῶν, καὶ ἂν ἠθέλατε νὰ φροντίσετε μόνος περὶ τῆς διαχείρισεως τῶν κεφαλαίων σας, θὰ ὑπεβάλλεσθε εἰς ἀπείρους ἐνοχλήσεις καὶ στενοχωρίας. Οἱ κύριοι, οἱ ὁποῖοι θὰ σᾶς ἀπαλλάξουν αὐτοῦ τοῦ κόπου, θὰ σᾶς παρέχουν τόσα χρήματα, ὅσα λογικῶς δύνασθε νὰ δαπανήσετε. Δεχθῆτέ το, διότι καὶ τοῦτο ἐκρίθη κα-

λὸν ὡς ὅρος τῆς ἀπελευθερώσεώς σας. Ἄν λάβετε ἀνάγκην συμβουλῆς, ἀποταθῆτε εἰς ἐμὲ ἐμπιστευτικῶς. Ἐκερδήσατε τὴν ὑπόληψίν μου, καὶ θὰ μείνω πάντοτε πιστὸς φίλος σας.

Συνήνεσα εἰς ὅλα προθύμως, ἐνηγκαλίσθημεν, καὶ τὴν ἐπαύριον, ἐν μέσῳ τῶν εὐλογιῶν τῶν ἱατρῶν, τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν φυλάκων, ἐγκάτελειψα τὸ κατὰστημα, ὅπου εἶχα ζήσει δεκαεπτὰ ὅλα ἔτη.»

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Δ'.

ΟΡΟΙ ΠΑΡΑΔΟΧΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ
ΓΕΝΟΥΗΝΣΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Εὐθὺς ἅμα ἔφθασαν οἱ Ἕλληνες οὗτοι εἰς Γένουαν, ἡ γενουηνσιακὴ Κυβέρνησις τοῖς παρεχώρησεν οἰκήματα ἵνα, ἐπὶ τινὰ χρόνον, διαμείνωσιν ἐκεῖ. Καὶ πράγματι διῆλθον ὅλον τὸν χειμῶνα ἐν Γενούῃ. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἔσχον καιρὸν ἵνα ρυθμίσωσι τὰς περὶ τοῦ ἀποικισμού ὑποθέσεις τῶν μετὰ τῆς γενουηνσιακῆς Δημοκρατίας. Ὅλοι δὲ αἱ συμφωνίαι τῆς ἀποικίσεως ταύτης περιλαμβάνονται εἰς τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἐν Γενούῃ καὶ ὑπεγράφη ὑφ' ἐκατέρων τῶν συμβαλλομένων μερῶν.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐδημοσιεύθη ἤδη ὑπὸ τοῦ Λιμπεράνη καὶ τοῦ Καμβιάγη. Ἐν δὲ τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Αἰακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν εὐρίσκεται ἔτι καὶ σήμερον τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὑπὸ τὸν τίτλον : «*Copia delle Capitolarione.*» Ἡ ἀντιγραφὴ αὕτη εἶναι ἐπικεχυρωμένη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Βασιτίας, ὑπὸ χρονολογίῃν 26 Ἰανουαρίου 1784.

Συμφωνητικὸν ἔγγραφον μετὰξὺ γενουηνσιακῆς
Δημοκρατίας καὶ ἀποίκων Ἑλλήνων.

1. Ἡ γενουηνσιακὴ Δημοκρατία ἀπαιτεῖ ἵνα ἡ ἐν Κορσικῇ ἐγκατασταθεῖσα ἑλληνικὴ ἀποικία, διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν θρησκείαν, ὑποταχθῇ εἰς τὸν Ποντίφηκα τῆς Ρώμης, ἐκτελοῦσα τὰς ἱεροτελεστίας τῆς ἑλληνιστί, καθ' ὃν τρόπον ἐν Ρώμῃ, ἐν τῷ βασιλίῳ τῆς Νεαπόλεως καὶ ἐν Σικελίᾳ ἐκτελοῦνται.

2. Ἀπαιτεῖ ἵνα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐλθόντος Ἐπισκόπου καὶ μετὰ τὸν θάνατον τῶν σὺν αὐτῷ καλογηρῶν

καὶ ἱερέων, οἱ νέοι ἱερεῖς χειροτονῶνται καὶ διορίζονται ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐδρας, ἥ ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῆς.

3. Ἀπαιτεῖ ἓνα, διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ὑποτάσσονται εἰς τὸν Λατῖνον Ἐπίσκοπον τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγονται.

4. Οἱ Ἕλληνες, μετὰ τὴν ἀφίξιν των εἰς Παομίαν, ὀφείλουσι νὰ κτίσωσιν, ἰδίαις δαπάναις, Ἐκκλησίας καὶ οἰκίας διὰ τὴν χρῆσιν των, καὶ νὰ ᾔναι ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Διοικητὴν, τὸν ὁποῖον ἤθελε τοῖς πέμψει, κατὰ καιροῦς, ἡ γαληνοτάτη Δημοκρατία.

5. Ἐν πάσῃ δ' ἀνάγκῃ τῆς Δημοκρατίας ὀφείλουσι νὰ ᾔναι ἔτοιμοι νὰ τὴν ὑπηρετήσωσιν, ὡς καλοὶ ὑπῆκοοι, κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.

6. Ἡ Δημοκρατία ἀπαιτεῖ ἓνα οἱ Ἕλληνες ὀρκισθῶσι πίστιν καὶ ὑπακοὴν εἰς τοὺς νόμους τῆς, καὶ πληρόνωσιν ἀκριβῶς τοὺς ὑπάρχοντας ἢ καὶ ὑπάρχοντας φόρους.

7. Ἡ Δημοκρατία παραχωρεῖ εἰς τοὺς προρρηθέντας Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς διαδόχους των τρία χωρία, κατ' ἐκλογὴν, τὴν Παομίαν, τὴν Ρεβίδαν καὶ τὴν Σαλονίαν, μὲ τὴν συμφωνίαν ὅμως ἵνα τὰ μερίδια τῶν γαιῶν, τὰ ὁποῖα ἤθελον δοθῇ εἰς ἕκαστον τούτων, διαμοιρασθῶσι μεταξὺ τῶν τέκνων των ἢ τῶν κληρονόμων των, ἄνευ διακρίσεως τοῦ φύλου, εἰς ἴσα μέρη. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν οἰκογένειά τις ἤθελεν ἐκλείψει, ἡ Δημοκρατία γίνεται κληρονόμος τῆς περιουσίας αὐτῆς.

8. Ὁ Ἀρχὸν τῆς Γενούης ὑποχρεοῦται νὰ προμηθεύῃ τὸ ὑλικὸν διὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν οἰκιῶν, ὡς καὶ τὸν διὰ τὸν σπόρον σίτον κλπ., ἀπαιτῶν, ἐν τούτοις, τὴν πληρωμὴν αὐτῶν μετὰ πάσης ἀκριβείας, ἐντὸς ἐξ ἐτῶν.

9. Ἐπιτρέπεται ἑκάστῳ νὰ ἔχῃ κλιβάνους καὶ ὑδρομύλους, ἢ ἀνεμομύλους.

10. Ὡσαύτως ἡ ἀποικία αὕτη δύναται κατὰ βούλησιν νὰ θρέψῃ παντὸς εἶδους ζῶα, μικρὰ καὶ μεγάλα.

11. Παρέχεται ἑκάστῳ τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ κατ' οἶκον παντὸς εἶδους ὅπλα· μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅμως ἵνα, ἐν καιρῷ ἀπαγορεύσεως ὁπλων, ἕκαστος εἰδοποιῇ περὶ τούτων τῷ κατὰ καιροῦς Διοικητῇ.

12. Ἐπιτρέπεται τὸ ἐμπόριον παντὸς εἶδους ἐμπορευμάτων διὰ μέσου τῆς ἀποτίσεως τῶν ὀφειλομένων τῇ Δημοκρατίᾳ δικαιωμάτων.

13. Δύνανται οἱ Ἕλληνες οὗτοι μὲ τὴν σημαίαν τῆς Δημοκρατίας νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῶν Τούρκων, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅμως τοῦ νὰ ἐξοφλῶσι τὰ προξενικὰ δικαιώματα καὶ πᾶν ὅ,τι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει.

14. Ἡ δημοκρατία ὑποχρεοῦται νὰ μεταφέρῃ τὴν ἀποικίαν ταύτην εἰς Κορσικὴν θωρεάν, ἐξαιρέσει τῶν χιλίων pezze, τὰς ὁποίας ἐπλήρωσεν ἡδὴ διὰ τὸ ταξιδίδιον τοῦτο, καὶ τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖ τὴν πληρωμὴν.

Ἐγένετο ἐν Γενούῃ τῇ 18 Ἰανουαρίου 1676.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶναι ἱκανῶς εὐεξήγητον, διὰ καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην πολλῶν σχολίων.

Τὰ τρία πρῶτα ἄρθρα ἀποβλέπουσιν ἀποκλειστικῶς τὴν θρησκείαν. Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ πολλοῦ ἤδη καταγίνεται ὅπως ὑπαγάγῃ ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν της σύμπασαν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Εἶναι λοιπὸν ἐπόμενον ὅτι, ὡς αἰεὶ παρουσιάζεται κατὰλληλος ἐπὶ τούτῳ εὐκαιρία, δὲν τὴν ἀφίνει νὰ παρέλθῃ. Ὀλόκληρος Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος ἀποικία, ἀπροσδοκῆτως, ἔπεσεν εἰς τὰ δίκτυά της... Τὸ ζήτημα ἦτο ἀπλοῦν: Σὰς δεχόμεθα εἰς τὸ ἑδάφος μας, ἀλλ' ὀφείλετε ν' ἀλλάξετε θρησκείαν. Ἄν θέλετε, ἔχει καλῶς· εἰδεμὴ, ἐπιστρέψατε ἐκεῖσε, ὁπόθεν ἔρχεσθε... Ἡ ἐπιστροφή ἦτο ἀδύνατος. Δὲν ἔμενε λοιπὸν ἄλλη ὁδὸς τοῖς ὀρθόδοξοις τούτοις Ἕλλησιν, εἰμὴ ἡ τῆς ἀρνησιθρησκείας.

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς παραβιάσεως ταύτης ὁ Λιμπεράνης μᾶς διέσωσε τὰς ἀκολουθοῦσας πληροφορίας: *La qual cosa ben compresa da' Capi, fu cagione che persuadessero tutti li altri Greci ad uniformarsi ai sentimenti Cattolici, e prima di partire per la Corsica tutta la Colonia fece abjura dello scisma avanti al Senato.* (Istoria della Corsica κτλ. Τομ. Β'. σελ. 575.) Ὁ παπα-Νικόλαος περὶ τῆς ἀρνησιθρησκείας ταύτης οὐδαμοῦ οὐδένα ποιεῖται λόγον... Ὁ ταλαίπωρος ἱερεὺς αἰσχύνεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι διὰ τῆς βίας τὸν ἔκαμαν Καττόλικον Λατῖνον. Ἀναμφιβόλως δ' ἐξηκολούθει νὰ διατελῇ ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων του, ὡς τοῦτο εἰκάζεται καὶ ἐκ τῆς εἰδήσεως, τὴν ὁποίαν διέσωσεν ἡμῖν ὁ La Ville Hurnois, περὶ τοῦ ὅτι ἡ Αὐλὴ τῆς Ρώμης μετὰ τινα καιρὸν ὑποπτεύουσα τὴν πρὸς αὐτὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τῶν θυμάτων τῆς τούτων, τοῖς ἐπεμψεν ἓνα Φραγκόπαπαν Κέρβερον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ διαβήματά των. (Ἀνωνυμ. Ἰστ. τῆς Κορσ. σελ. 293.).

Ἐν τῷ Βιβλίῳ τῶν Βαπτισμένων τοῦ Δημάρχου τῶν Καρυῶν, μετὰ τῶν πολλῶν Ἑλλήνων ἱερέων τῆς Παομίας, ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὸ ἔτος 1729 καὶ τις ἱερεὺς, ἰταλιστὶ καταγράφων τὰς ὑπ' αὐτοῦ τελούμενας ἱεροπραξίας καὶ ὑπογράφων: J. Josep Maria Giustiniani Capelanos. Εἰκάζω δὲ ὅτι οὗτος εἶναι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Καπελάνος, ἀποσταλεὶς εἰς Παομίαν ἵνα ἐπιβλέπῃ τὰ διαβήματα τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων ἱερέων. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ Παπα-Νικόλαος ἐν τῷ χειρογράφῳ του κά-

μνει λόγον περί τινος *Ἐκλαμπροτάτου καὶ Αἰδεσιμωτάτου Πατῆρ Ἰουστινιανοῦ*, τοῦ ὁποίου τὴν οἰκίαν ἐν Πανομίᾳ εἶχον προσβάλλει οἱ ἐπαναστάται Κορσικανοὶ τὸ 1729.

Τὸ πέμπτον ἄρθρον μᾶς πληροφορεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ὤφειλον νὰ ὑπηρετήσωσι στρατιωτικῶς τὴν γενουηνσιακὴν Δημοκρατίαν ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Ἐξ ἄλλου δὲ βλέπομεν ὅτι, διὰ τοῦ δεκάτου τρίτου ἄρθρου, οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἠδύναντο ὑπὸ γενουηνσιακὴν σημαίαν νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῶν Τούρκων. Τὰ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καθήκοντά των τὰ ἐκφράζει τὸ πέμπτον ἄρθρον. Ἄρα τὸ δέκατον τρίτον ἄρθρον ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας.

Ἐντεῦθεν ἐξάγεται καθαρῶς ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἠλπίζον ποτὲ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἀρχίας ἐστίας των. Ἡλπίζον ν' ἀποκτήσωσι ποτὲ θαλασσίαν δύναμιν καὶ νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐπ' ἐλπίδι ν' ἀνακτήσωνται τὸ πάτριον ἔδαφος. Καὶ ἴσως θὰ ἐπετύγχανον τοιαύτην τινα ἐκστρατείαν, καὶ θὰ ἐπετύγχανον τοῦ σκοποῦ των, ἐὰν ἡ Κορσικανικὴ ἐπανάστασις δὲν διετάρασσε τὴν ἡσυχίαν των καί, κατὰ συνέπειαν, δὲν ἐματταίονε τὰ σχέδια των.

Ἐκ τοῦ τετάρτου καὶ τοῦ ἐνδεκάτου ἄρθρου πληροφορούμεθα ὅτι ἐν Πανομίᾳ ὤφειλε νὰ ὑπάρχῃ εἰς Διοικητὴς μὴ Ἕλλην, τοῦ ὁποίου καθήκον ἦτο νὰ διευθύνῃ καὶ νὰ διακρίνῃ τὰς διαφοροὺς ὑποθέσεις τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου τοῦτου. Ὁ διοικητὴς οὗτος ἐκαλεῖτο ἀδιαφόρως ἰταλιστὶ *Direttore* ἢ *Reggente Giudicante* καὶ δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διοικήσῃ τὴν Πανομίαν περισσότερον τῶν δύο ἐτῶν. Τὸν ἀπὸ τοῦ 1676 μέχρι τοῦ 1729 κατάλογον τῶν διοικητῶν τῆς Πανομίας δημοσιεύομεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐπομένου ἄρθρου.

Ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης ἀνεγνώρισεν ἐπίσης διὰ προνομιοῦχων ἐγγράφων τοὺς τίτλους καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐλληνικῆς ταύτης ἀποικίας, οἵτινες ἔχαιρον μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι, πρὸς διάκρισιν ἐκ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἔφερον διακριτικὰ τινα σημεῖα ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ ἐλάμβανον ἐκ μέρους τοῦ κλήρου ἰδιαιτέρας τιμὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τελευταῖος δὲ προνομιοῦχος ἀρχηγὸς τῆς ἐλληνικῆς ταύτης ἀποικίας εἶναι ὁ Καπετὰν Γεώργιος Στεφανόπουλος, περὶ τοῦ ὁποίου πολλάκις γίνεται λόγος ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ. Τοιαῦτα δὲ προνομιοῦχα ἐγγράφα κατέχει πάμπολλα ἢ ἐν Αἰακίῳ οἰκογένειᾳ τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν.

Οὕτω, μετὰ τὸ τέλος τῶν διαφορῶν ὑπο-

θέσεών των, κατέλιπον τὴν Γένουαν οἱ ἀποικοὶ οὗτοι Ἕλληνες καὶ ἔφθασαν εἰς Πανομίαν τῆς Κορσικῆς τῇ 14 Μαρτίου τοῦ 1676.

(Ἔπεται συνέχεια)

N. B. ΦΑΡΑΣ

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

κατ' οἶκον

[Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγούμενον φύλλον].

ἽΟ Δάρβιν ὡς οἰκογενειάρχης.

ἽΟ βίος τοῦ Δάρβιν διήρχετο ἐκ τῶν προτέρων κεκανονισμένος.

ἽΟ Δάρβιν ἡγάπα θερμῶς τὰ τέκνα του καὶ ἀντηγαπᾶτο ὁμοίως ὑπ' αὐτῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μικρᾶς Ἀννης, τοῦ δεκαετοῦς θυγατρὸς του, ἰδοὺ τί ἔγραφε.

«Αἱ κινήσεις τῆς ἡσάν ζωηραὶ καὶ πλήρεις χάριτος. Ὅτε περιεπάτει μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ Sand-Walk, ἂν καὶ ἐβάδιζον ταχέως, ἐπροχώρει πηδῶσα, τὸ δὲ ἀγαπητόν της πρόσωπον ἐφώτιζε γλυκύτατον μειδίαμα. Μετεχειρίζετο συχνάκις ὑπερβολικὰς ἐκφράσεις, ὅτε δὲ τὴν εἰρωνευόμεν παρωδῶν τοὺς λόγους της, ἐκίνει τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνεφώνει·

«—ὦ, πατέρα, δὲν εἶνε καλὸ αὐτὸ ποὺ κάνετε!

«Ἀπωλέσαμεν τὴν χαρὰν τῆς ἐστίας ἡμῶν καὶ τὴν παρηγορίαν τοῦ γήρατός μας. Δὲν ἡγνόνει πόσον περιπαθῶς τὴν ἡγαπῶμεν καὶ τώρα εἴθε νὰ γνωρίζῃ πῶς ἀγαπῶμεν εἰσέτι τὴν χαριτωμένην της μορφήν!»

ἽΗτο ἐξαίρετος πατήρ, φιλοστοργότατος καὶ ἐπιεικέστατος. «Δὲν πιστεύω, λέγει ὁ υἱὸς του Φραγκῖσκος Δάρβιν, ν' ἀπηύθυνε ποτὲ ὀργίλην λέξιν εἰς κανέν ἐκ τῶν τέκνων του· τοῦλάχιστον ὅτε συνέβαινε τοῦτο, ὁ τρόπος δι' οὗ ἐζήτει συγγνώμην ἦτο συγκινητικός. Εἰς τῶν υἱῶν του διηγεῖται ὅτι ποτὲ εἰς ζήτημά τι ἀπασχολοῦν ζωηρῶς τὴν κοινὴν γνώμην ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξήνεγκε παρατήρησιν μὴ συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν γνώμην τοῦ πατρὸς του. Ὁ Δάρβιν ὀργισθεὶς ἐπέπληξεν αὐτὸν σφοδρῶς.

«Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον, περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν, λέγει ὁ υἱὸς του, ἦλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐκάθισεν εἰς τὴν κλίνην μου καὶ μοι εἶπεν ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῇ συλλογίζόμενος ὅτι ἔδειξε τόσῃν ὀργὴν κατ' ἐμοῦ, ἀνεχώρησε δὲ ἀφ' οὗ μοι εἶπε λόγους μεστὺς φιλοστοργίας.»

Καὶ τὰ τέκνα του δὲ ἐξετίμων αὐτὸν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, καὶ ὡς συμπαίκτηρα ἔτι, μία δὲ τῶν θυγατέρων του διηγεῖται τὰ ἐπόμενα· «ὦ, παράδειγμα τῶν σχέσεών μας καὶ ὡς ἀποδείξιν τῆς σημασίας ἣν ἀπεδίδομεν εἰς αὐτὸν ὡς συν-